

Dz. U. 2006 Nr 249 poz. 1824

Opracowano na
podstawie: t.j.
Dz. U. z 2021 r.
poz. 1820.

U S T A W A

z dnia 16 listopada 2006 r.

**o świadczeniu pieniężnym i uprawnieniach przysługujących cywilnym
niewidomym ofiarom działań wojennych**

Art. 1. 1. Ustawa określa świadczenie pieniężne i uprawnienia przysługujące cywilnym niewidomym ofiarom działań wojennych, zwanym dalej „osobami uprawnionymi”, a także zasady ustalania i realizacji tego świadczenia i uprawnień.

2. Osobami uprawnionymi w rozumieniu ustawy są obywatele polscy, posiadający stałe miejsce zamieszkania w Rzeczypospolitej Polskiej, którzy, nie wchodząc w skład formacji wojskowych, zmilitaryzowanych służb państwowych lub formacji zbrojnych ruchu oporu, doznali naruszenia sprawności organizmu powodującego całkowitą niezdolność do pracy, poprzez utratę wzroku w wyniku:

- 1) działań wojennych w okresie wojny 1939–1945;
- 2) eksplozji niewypałów lub niewybuchów pozostałych po wojnie 1939–1945, na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

Art. 2. 1. Osobie uprawnionej przysługuje świadczenie pieniężne określone w ustawie, zwane dalej „świadczeniem”.

2. Świadczenie przyznaje się na wniosek osoby uprawnionej.

3. Do wniosku, o którym mowa w ust. 2, należy dołączyć oświadczenie wnioskodawcy o korzystaniu ze zwolnienia uzyskiwanych dochodów z tytułu emerytury lub renty od podatku dochodowego, na podstawie art. 21 ust. 1 pkt 100 ustawy z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych (Dz. U. z 2021 r. poz. 1128, 1163, 1243, 1551 i 1574), wraz ze wskazaniem organu rentowego lub emerytalnego, będącego płatnikiem emerytury lub renty.

4. W przypadku niekorzystania ze zwolnienia, o którym mowa w ust. 3, do wniosku należy dołączyć:

- 1) orzeczenie o uznaniu wnioskodawcy za inwalidę I lub II grupy w związku z utratą wzroku lub orzeczenie o całkowitej niezdolności do pracy w związku z utratą wzroku;
- 2) zaświadczenie o utracie przez wnioskodawcę wzroku z powodu urazu, wystawione przez lekarza okulistę;
- 3) dowody poświadczające okoliczności i skutki wypadku, który spowodował utratę wzroku, w tym dokumentację medyczną.

5. W przypadku braku dokumentu, o którym mowa w ust. 4 pkt 1, o niezdolności do pracy, dacie jej powstania oraz związku tej niezdolności ze stanem narządu wzroku orzeka lekarz orzecznik Zakładu Ubezpieczeń Społecznych.

6. Organ rentowy lub emerytalny, będący płatnikiem emerytury lub renty osoby, o której mowa w ust. 3, jest zobowiązany do przekazania, na żądanie jednostki organizacyjnej Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, kopii dokumentów, określonych w art. 21 ust. 1 pkt 100 ustawy z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych, złożonych przez tę osobę.

Art. 3. 1. Prawo do świadczenia ustalają organy rentowe w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2021 r. poz. 291, 353, 794 i 1621), w drodze decyzji.

2. Od decyzji organu rentowego przysługują osobie zainteresowanej środki odwoławcze przewidziane w odrębnych przepisach dla decyzji w sprawach emerytur i rent.

Art. 4. 1. Prawo do świadczenia powstaje z dniem spełnienia wszystkich warunków wymaganych przez ustawę do uzyskania tego prawa.

2. Prawa do świadczenia nie nabywa, a nabyte traci osoba, jeżeli:

- 1) okoliczności uzasadniające powstanie prawa do świadczenia lub jego zwiększenia zostały wywołane przez tę osobę przestępstwem umyślnym;
- 2) wyłączną przyczyną okoliczności uzasadniających powstanie prawa do świadczenia lub jego zwiększenia było udowodnione umyślne lub rażąco niedbałe działanie tej osoby.

3. Prawo do świadczenia wygasa:

- 1) gdy ustanie którykolwiek z warunków wymaganych do uzyskania świadczenia;
- 2) ze śmiercią osoby uprawnionej.

Art. 5. 1. Świadczenie dla osób uprawnionych przysługuje w kwocie renty socjalnej, o której mowa w ustawie z dnia 27 czerwca 2003 r. o rencie socjalnej (Dz. U. z 2020 r. poz. 1300 oraz z 2021 r. poz. 1621).

2. Do świadczenia, o którym mowa w ust. 1, osobie uprawnionej przysługuje dodatek pielęgnacyjny na zasadach określonych w art. 75 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, z tym że dodatek pielęgnacyjny z tytułu orzeczenia niezdolności do samodzielnej egzystencji przysługuje w wysokości zwiększonej o 50%.

3. W razie zbiegu prawa do dodatku pielęgnacyjnego określonego ustawą z prawem do dodatku pielęgnacyjnego ustalonym na podstawie odrębnych przepisów przysługuje tylko jeden dodatek.

Art. 6. 1. Świadczenie i uprawnienia, o których mowa w ustawie, przysługują w czasie pobytu osoby uprawnionej na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

2. Jeżeli osoba uprawniona pobiera emeryturę lub rentę, w tym świadczenie o charakterze rentowym z instytucji zagranicznej, wypłacaną kwotę świadczenia, o którym mowa w art. 5, zmniejsza się o 50% miesięcznie, chyba że wypłata emerytury lub renty z innego tytułu została zawieszona. Przepis niniejszy nie narusza przepisów o zbiegu uprawnień emerytalnych oraz rentowych z innych tytułów.

Art. 7. 1. Świadczenie wypłacane jest miesięcznie.

2. Jeżeli osoba uprawniona pobiera emeryturę bądź rentę, świadczenie wypłacane jest wraz z emeryturą lub rentą.

3. Jeżeli osoba uprawniona nie pobiera emerytury lub renty, świadczenie wypłaca organ rentowy, który wydał decyzję o jego przyznaniu. Przepisy dotyczące wypłaty emerytur i rent z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych stosuje się odpowiednio.

Art. 7a. 1. Osobie uprawnionej, której ustalono prawo do świadczenia, przysługuje ryczałt energetyczny, o którym mowa w ustawie z dnia 24 stycznia 1991 r. o kombatantach oraz niektórych osobach będących ofiarami represji wojennych i okresu powojennego (Dz. U. z 2020 r. poz. 517 oraz z 2021 r. poz. 794).

2. W razie zbiegu prawa do ryczałtu energetycznego z różnych tytułów osobie uprawnionej przysługuje jeden ryczałt energetyczny.

3. Ryczałt energetyczny jest wypłacany osobie uprawnionej wraz ze świadczeniem.

Art. 8. Osobie uprawnionej jednocześnie do świadczenia pieniężnego określonego ustawą i do:

- 1) dodatku kombatanckiego lub świadczenia przysługującego w wysokości tego dodatku, określonych w przepisach o kombatantach oraz niektórych osobach będących ofiarami represji wojennych i okresu powojennego,
- 2) dodatku określonego w przepisach o ubezpieczeniu społecznym rolników,
- 3) dodatku za tajne nauczanie, przysługującego na podstawie odrębnych przepisów,
- 4) świadczenia pieniężnego określonego w przepisach o świadczeniu pieniężnym i uprawnieniach przysługujących żołnierzom zastępczej służby wojskowej przymusowo zatrudnianym w kopalniach węgla, kamieniołomach, zakładach rud uranu i batalionach budowlanych,
- 5) świadczenia pieniężnego określonego w przepisach o świadczeniu pieniężnym przysługującym osobom deportowanym do pracy przymusowej oraz osadzonym w obozach pracy przez III Rzeszę i Związek Socjalistycznych Republik Radzieckich

– przysługuje tylko jedno z tych świadczeń lub jeden z tych dodatków – wyższy lub wybrany przez zainteresowanego.

Art. 9. W razie śmierci osoby uprawnionej przysługuje zasiłek pogrzebowy w wysokości i na zasadach określonych w przepisach o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych.

Art. 10. 1. Osobie uprawnionej przysługuje:

- 1) prawo do ulgi 100% przy przejazdach publicznymi środkami komunikacji miejskiej, bez względu na miejsce zamieszkania;
- 2) pierwszeństwo w umieszczeniu, na jej wniosek, w domu pomocy społecznej.

2. Osobie uprawnionej przysługuje także:

- 1) prawo do bezpłatnych leków, środków spożywczych specjalnego przeznaczenia żywieniowego oraz wyrobów medycznych, na podstawie art. 39 ustawy z dnia 12 maja 2011 r. o refundacji leków, środków spożywczych specjalnego przeznaczenia żywieniowego oraz wyrobów medycznych (Dz. U. z 2021 r. poz. 523, 1292 i 1559), art. 46 ust. 1 i art. 47 ust. 1 ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz. U. z 2021 r. poz. 1285, 1292 i 1559);

- 2) prawo do ambulatoryjnych świadczeń specjalistycznych finansowanych ze środków publicznych bez wymaganego skierowania lekarza ubezpieczenia zdrowotnego, na podstawie art. 57 ust. 2 pkt 10a ustawy, o której mowa w pkt 1;
- 3) prawo do skierowania na pobyt w sanatorium co najmniej raz na trzy lata, na zasadach o których mowa w art. 33 ustawy, o której mowa w pkt 1;
- 4) prawo do ulgowych przejazdów środkami publicznego transportu zbiorowego, na podstawie art. 2 ust. 7 oraz art. 4 ust. 3 ustawy z dnia 20 czerwca 1992 r. o uprawnieniach do ulgowych przejazdów środkami publicznego transportu zbiorowego (Dz. U. z 2018 r. poz. 295);
- 5) prawo do zwolnienia z opłat abonamentowych za używanie odbiorników radiowych i telewizyjnych, na zasadach określonych w ustawie z dnia 21 kwietnia 2005 r. o opłatach abonamentowych (Dz. U. z 2020 r. poz. 1689).

3. Przewodnikowi towarzyszącemu osobie uprawnionej przysługują uprawnienia określone w:

- 1) ust. 1 pkt 1;
- 2) art. 2 ust. 3 ustawy, o której mowa w ust. 2 pkt 4.

Art. 10a. 1. Osobom uprawnionym do świadczenia, znajdującym się w trudnej sytuacji materialnej, zdrowotnej oraz w związku z zaistnieniem zdarzeń losowych, może być przyznana pomoc pieniężna – jednorazowa lub okresowa.

2. Pomoc pieniężna jednorazowa może być przyznana w szczególności na:

- 1) pokrycie – w części lub całości – kosztów zakupu wyrobów medycznych;
- 2) dostosowanie pomieszczeń mieszkalnych do rodzaju niepełnosprawności.

3. Pomoc pieniężna okresowa może być przyznana w szczególności na:

- 1) zaspokojenie potrzeb bytowych i ochronę zdrowia w przypadku długotrwałej choroby powodującej wzrost kosztów utrzymania, zakupu leków, środków opatrunkowych oraz dojazdów do zakładów leczniczych na zabiegi medyczne i rehabilitacyjne;
- 2) opłacenie pomocy pielęgnacyjnej niezbędnej z uwagi na wiek oraz stan zdrowia.

4. Pomoc pieniężna jednorazowa może być przyznana, jeżeli:

- 1) dochód osoby samotnie gospodarującej nie przekracza kwoty odpowiadającej 290% najniższej emerytury, ogłaszanej przez Prezesa Zakładu Ubezpieczeń Społecznych na podstawie art. 94 ust. 2 pkt 1 lit. a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, zwanej dalej „najniższą emeryturą”;

- 2) dochód na osobę w rodzinie nie przekracza kwoty odpowiadającej 220% najniższej emerytury;
- 3) dochód osoby samotnie gospodarującej lub dochód na osobę w rodzinie nie przekracza kwoty odpowiadającej 350% najniższej emerytury, w przypadku gdy wnioskodawca jest osobą całkowicie niezdolną do pracy oraz do samodzielnej egzystencji.

5. Pomoc pieniężna okresowa może być przyznana, jeżeli:

- 1) dochód osoby samotnie gospodarującej nie przekracza kwoty odpowiadającej 220% najniższej emerytury;
- 2) dochód na osobę w rodzinie nie przekracza kwoty odpowiadającej 150% najniższej emerytury.

6. Pomoc pieniężna jednorazowa jest przyznawana do wysokości 150% najniższej emerytury, przy czym pomoc przeznaczona na pokrycie kosztów zakupu wyrobów medycznych jest przyznawana do wysokości 350% najniższej emerytury, a na dostosowanie pomieszczeń mieszkalnych do rodzaju niepełnosprawności jest przyznawana do wysokości 450% najniższej emerytury.

7. Pomoc pieniężna okresowa jest przyznawana do wysokości 100% najniższej emerytury miesięcznie.

8. Pomoc pieniężna okresowa jest przyznawana na okres do 6 miesięcy i nie częściej niż raz na 12 miesięcy.

9. Pomoc pieniężna jednorazowa jest przyznawana nie częściej niż 2 razy w roku kalendarzowym.

10. Pomoc pieniężna jest przyznawana na wniosek osoby uprawnionej w drodze decyzji administracyjnej wydawanej przez Szefa Urzędu do Spraw Kombatantów i Osób Represjonowanych.

11. Wniosek o przyznanie pomocy pieniężnej zawiera imię lub imiona oraz nazwisko, datę urodzenia, numer PESEL, dane teleadresowe: adres miejsca zamieszkania lub adres korespondencyjny, numer telefonu lub adres poczty elektronicznej, nazwę banku i numer rachunku bankowego lub nazwę spółdzielczej kasy oszczędnościowo-kredytowej i numer rachunku w spółdzielczej kasie oszczędnościowo-kredytowej, na który ma zostać wypłacona pomoc pieniężna, dochód netto wnioskodawcy, a także imię, nazwisko, stopień pokrewieństwa oraz dochód netto osób, z którymi wnioskodawca prowadzi gospodarstwo domowe.

12. Do wniosku o przyznanie pomocy pieniężnej należy dołączyć odpowiednio kopie dokumentów, które będą stanowić podstawę ustalenia stanu zdrowia, sytuacji rodzinnej i materialnej wnioskodawcy lub osób prowadzących wspólne gospodarstwo domowe z wnioskodawcą:

- 1) orzeczenia o inwalidztwie, o niezdolności do pracy lub o stopniu niepełnosprawności;
- 2) dokumentu potwierdzającego wysokość dochodu netto, w szczególności aktualnej decyzji o waloryzacji renty lub emerytury lub zaświadczenia pracodawcy o wysokości wynagrodzenia za pracę;
- 3) nakazu płatniczego podatku rolnego oraz zaświadczenia z urzędu gminy o wielkości gospodarstwa rolnego w hektarach przeliczeniowych;
- 4) zaświadczenia o kontynuowaniu przez dziecko wnioskodawcy nauki w gimnazjum, szkole ponadgimnazjalnej, szkole ponadpodstawowej lub szkole wyższej;
- 5) decyzji o uznaniu lub odmowie uznania danej osoby za bezrobotną oraz utracie statusu bezrobotnego, przyznaniu, odmowie przyznania, wstrzymaniu lub wznowieniu wypłaty oraz utracie lub pozbawieniu prawa do zasiłku, stypendium i innych finansowanych z Funduszu Pracy świadczeń niewynikających z zawartych umów albo oświadczenia o pozostawaniu w ewidencji bezrobotnych lub poszukujących pracy.

13. W szczególnie uzasadnionych przypadkach Szef Urzędu do Spraw Kombatantów i Osób Represjonowanych może przyznać pomoc pieniężną na innych warunkach niż określone w ust. 4–7 i ust. 9.

Art. 10b. 1. Do spraw związanych z przyznawaniem pomocy pieniężnej przepisy art. 6 pkt 3, 10, 14 i 16, art. 8 ust. 3–13, art. 11 ust. 1, art. 12, art. 13, art. 98, art. 100, art. 104, art. 105, art. 106 ust. 1, 3a i 5, art. 107 ust. 5b–5d i art. 109 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2020 r. poz. 1876 i 2369 oraz z 2021 r. poz. 794 i 803) stosuje się odpowiednio.

2. Jako kwotę dochodu, o którym mowa w art. 8 ust. 9 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej, przyjmuje się kwotę ustaloną zgodnie z art. 9 ust. 6 tej ustawy.

3. Do dochodu nie wlicza się pozostałych świadczeń pieniężnych, o których mowa w art. 36 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej, kwoty zasiłku pielęgnacyjnego, o którym mowa w art. 16 ustawy z dnia 28 listopada 2003 r.

o świadczeniach rodzinnych (Dz. U. z 2020 r. poz. 111 oraz z 2021 r. poz. 1162), kwoty dodatku pielęgnacyjnego, o którym mowa w art. 75 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, oraz pomocy pieniężnej.

Art. 11. 1. Dokumentem potwierdzającym prawo do korzystania z uprawnień, o których mowa w ustawie, jest legitymacja cywilnej niewidomej ofiary działań wojennych, wystawiona przez organ rentowy.

2. Osoba uprawniona jest obowiązana do okazywania legitymacji na żądanie instytucji albo osoby realizującej przysługujące uprawnienie lub kontrolującej prawo do korzystania z uprawnień.

3. Minister właściwy do spraw zabezpieczenia społecznego określi, w drodze rozporządzenia, wzór legitymacji cywilnej niewidomej ofiary działań wojennych, tryb jej wydawania, wymiany i anulowania, kierując się koniecznością zapewnienia sprawności postępowania przy wydawaniu tych legitymacji.

Art. 12. Świadczenia, ryczałt energetyczny, pomoc pieniężna, dodatki pielęgnacyjne i zasiłki pogrzebowe, o których mowa w niniejszej ustawie, koszty ich wypłat, koszty postępowania w sprawie wniosków o przyznanie świadczenia lub pomocy pieniężnej oraz koszty wydawania legitymacji, o których mowa w art. 11, finansowane są z budżetu państwa.

Art. 13. W sprawach nieuregulowanych w ustawie stosuje się odpowiednio przepisy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych.

Art. 14–16. (pominięte)

Art. 17. Ustawa wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2007 r.